

Widzimy sześć sióstr, a mówimy o siedmiu

24 grudnia 2020

Na grudniowym niebie możemy obserwować Plejady. To najbardziej znana gromada gwiazd. Ludzie na całym świecie od dawna snują opowieści o siedmiu siostrach czy siedmiu dziewczętach na nieboskłonie. Profesor Ray Norris i doktor Barnaby Norris z Uniwersytetu w Sydney przestudiowali ruch gwiazd i na tej podstawie doszli do wniosku, że opowieści o Plejadach mogą pochodzić nawet sprzed 100 000 lat.

W mitologii greckiej Plejady to siedem córek tytana Atlasa. Atlas, zmuszony do dźwigania nieboskłonu, nie mógł chronić swoich córek. Wówczas Zeus, chcąc uchronić je przed zgwałceniem przez Oriona, zamienił siostry w gwiazdy. Jednak jedna z sióstr zakochała się w śmiertelniku i ukryła się. Dlatego widzimy tylko sześć gwiazd.

Podobne historie opowiadali sobie australijscy Aborygeni. U wielu plemion Plejady to grupa młodych dziewczyn i są często powiązane ze świętymi ceremoniami i historiami powiązanymi z kobietami. Są też ważnym elementem aborygeńskiego kalendarza i astronomii. Dla niektórych plemion pierwsze pojawienie się Plejad na niebie wyznacza początek zimy.

Niedaleko Plejad widzimy Oriona. W mitologii greckiej jest on myśliwym. W kulturach australijskich Aborygenów również jest często myśliwym lub grupą pełnych wigoru młodych mężczyzn. W kulturach Australii centralnej Orion nazywany jest „łowcą kobiet”, szczególnie kobiet kojarzonych z Plejadami. Wśród Aborygenów istnieje wiele opowieści, w których chłopcy lub mężczyźni, kojarzeni z Orionem, ścigają siedem sióstr. Jedna z tych sióstr albo umiera, albo ukrywa się, według innych opowieści jest zbyt młoda lub została złapana i dlatego widzimy tylko sześć gwiazd.

Podobne historie o takiej „utraconej” Plejadzie powtarzają się w kulturach Europy, Afryki, Azji i Ameryki. Wiele kultur uznaje, że gromada składa się z siedmiu gwiazd, ale tylko sześć z nich jest widocznych, i snute są opowieści, mające wyjaśnić, dlaczego siódmej nie widzimy.

Jak to się stało, że opowieści Aborygenów są podobne do greckich mitów? Antropolodzy sądzili, że to Europejczycy przywieźli do Australii greckie mity, które zostały zaadaptowane przez miejscowe kultury. Jednak wiele wskazuje na to, że opowieści te powstały zanim do Australii dotarli Europejczycy. Wiemy zaś, że przez co najmniej 50 000 lat mieszkańcy Australii mieli bardzo ograniczony kontakt z resztą świata.

Uczeni z Sydney zauważają, że przodkowie *H. sapiens* pochodzą z Afryki, skąd zaczęli migrować około 100 000 lat temu. Może to więc w Afryce tkwią źródła opowieści o Plejadach, które zostały rozpowszechnione po całym świecie. Obecnie jedna z gwiazd Plejad, Plejone, znajduje się z ziemskiego punktu widzenia tak blisko gwiazdy Atlas, że nieuzbrojonym okiem wydają się jedną gwiazdą. Jednak gdy Australijczycy przyjrzeni się położeniu Plejad w przeszłości okazało się, że przed 100 000 laty Plejone była znacznie dalej od Atlasa i ludzie widzieli dwie gwiazdy. Obecnie najlepiej widoczne z Plejad to Taygeta, Maia, Elektra, Merope, Alkione i Atlas. Przed 100 000 lat wyróżniała się też Plejone.

„Sądzimy, że ruch gwiazd na nieboskłonie wyjaśnia dwie zagadki – podobieństwo aborygeńskich opowieści i greckich mitów oraz fakt, że większość kultur mówi o „siedmiu siostrach”, podczas gdy gołym okiem widzimy sześć gwiazd” – stwierdzają uczeni. Dlatego też ich zdaniem, opowieści o Plejadach mogą pochodzić z czasów, gdy nasz gatunek żył w Afryce i mogą być najstarszymi opowieściami człowieka.

Ze szczegółami opisanych tutaj badań będzie można zapoznać się w przyszłym roku w rozdziale książki „Advancing Cultural

Astronomy". [Rozdział ten udostępniony został też w sieci \[PDF\].](#)

Autorstwo: Mariusz Błoński

Na podstawie: [TheConversation.com](#)

Źródło: [KopalniaWiedzy.pl](#)